

**\*การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนแม่สอด –  
ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2**

**พุทธรชาติ เกียงวงศ์<sup>1\*</sup> จารุวรรณ แก่นทรัพย์<sup>2</sup>**

<sup>1</sup>นักศึกษาลัทธิสุตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก

<sup>2</sup>อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก

\*Corresponding author e-mail: nomjeensmile555@gmail.com

**บทคัดย่อ**

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และ 2) เสนอแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารในกลุ่มเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 133 คน ในปีการศึกษา 2567 ใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ รองลงมาคือการประเมินผลและรายงานผล ส่วนการวางแผนและการศึกษาสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากเช่นกัน แนวทางพัฒนาควรเน้นการออกแบบแบบสอบถามที่ครอบคลุม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู พัฒนาเครื่องมือและสื่อการนิเทศ ใช้เทคนิคเสริมแรง และกำหนดเกณฑ์ประเมินผลที่ชัดเจนพร้อมระบบจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ

**คำสำคัญ:** การนิเทศภายใน; ผู้บริหารสถานศึกษา; สถานศึกษา

---

\* Received: 2025-06-26, Revised: 2025-07-21, Accepted: 2025-08-04

## Internal Supervision of School Administrators in the Mae Sot - Tha Sai Luea School Group Under the Office of Basic Education Commission, Tak Area 2

Phutthachard Kiengwong<sup>1\*</sup> Jaruwon Gansub<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Master of Education (Educational Administration), Northern College, Tak

<sup>2</sup>Lecturer at Faculty of Education, Northern College, Tak

\*Corresponding author e-mail: nomjeensmile555@gmail.com

### ABSTRACT

This research aimed to: 1) examine the current state of internal supervision among school administrators in the Maesot-Tha Sai Luat school group under the Tak Primary Educational Service Area Office 2, and 2) propose guidelines for developing internal supervision for administrators within the same group. The sample consisted of 133 school administrators, teachers, and educational personnel in the 2024 academic year. Questionnaires and interviews were used as research instruments, and data were analyzed using descriptive statistics and content analysis. The findings revealed that the overall level of internal supervision among school administrators was high, particularly in the development of supervision media and tools, followed by evaluation and reporting. Planning and the assessment of current issues were also at a high level. The recommended development guidelines emphasize designing comprehensive questionnaires, promoting teacher participation, developing supervision tools and media, applying reinforcement techniques, and establishing clear evaluation criteria with a systematic data management system.

**Keywords:** Internal Supervision; School Administrators; Educational Institution

### บทนำ

ในยุคที่โลกมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการแข่งขันสูง การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชายแดนอย่างจังหวัดตาก ซึ่งมีความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรม ส่งผลให้การจัดการศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขาดแคลนครูที่มีคุณภาพ และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ยังไม่เพียงพอ การนิเทศภายในจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานและเป้าหมายของสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศภายในมีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่ช่วยกำกับดูแลการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาศักยภาพครู การสร้างขวัญกำลังใจ และการยกระดับคุณภาพของผู้เรียน งานวิจัยในต่างประเทศและในประเทศไทยพบว่า การนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลจะช่วยให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และปรับปรุง

การสอน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ การนิเทศภายในยังเป็นกระบวนการที่เน้นการมีส่วนร่วม การวางแผนร่วมกัน การใช้ข้อมูลสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงการสอน และการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา

กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2562) และกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องเน้นการวิจัยและนิเทศภายในเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ของโรงเรียนในกลุ่มแม่สอด-ท่าสายลวด พบว่าการนิเทศภายในยังมีความแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน โดยเฉพาะในด้านการวางแผนและการติดตามผลที่ต้องการการพัฒนาให้มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องชี้ให้เห็นว่าการนิเทศภายในที่ดีควรเน้นการมีส่วนร่วมของครู การวางแผนร่วมกัน การใช้ข้อมูลสะท้อนผลเพื่อปรับปรุงการสอน และการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร เช่น ทฤษฎี PDCA ของ Deming ที่เน้นการวางแผน การดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และทฤษฎีการนิเทศแบบกัลยาณมิตรที่เน้นการสื่อสารและการให้คำปรึกษาดด้วยความเมตตา นอกจากนี้ บริบทของพื้นที่ชายแดนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และภาษา ยังเป็นความท้าทายที่โรงเรียนต้องนำการนิเทศภายในมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนแม่สอด - ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

### ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2” ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

#### ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการนิเทศภายใน

**ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 133 คน

**เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

1) ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน)

2) สภาพการนิเทศภายใน (ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต)

3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

**การสร้างและทดสอบเครื่องมือ** ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ( $IOC \geq 0.60$ ) ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.875

**การเก็บรวบรวมข้อมูล** ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากโรงเรียน แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้คืนครบ 133 ชุด

**การวิเคราะห์ข้อมูล** วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

**ตารางสรุปผลการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2**

| ด้านการนิเทศภายใน                  | ค่าเฉลี่ย<br>(Mean) | ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน<br>(SD) | ระดับการปฏิบัติ |
|------------------------------------|---------------------|------------------------------|-----------------|
| 1. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ | 4.12                | 0.67                         | มาก             |
| 2. การวางแผนการนิเทศ               | 4.13                | 0.54                         | มาก             |
| 3. การสร้างสื่อและเครื่องมือ       | 4.32                | 0.72                         | มาก             |
| 4. การปฏิบัติการนิเทศ              | 4.13                | 0.91                         | มาก             |
| 5. การประเมินผลและรายงานผล         | 4.20                | 0.58                         | มาก             |
| รวมเฉลี่ย                          | 4.18                | 0.86                         | มาก             |

จากตารางสรุปผล พบว่า ทุกด้านของการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด อยู่ในระดับ “มาก” โดยเฉพาะด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความโดดเด่นในการพัฒนาเครื่องมือและสื่อสนับสนุนการนิเทศ รองลงมาคือด้านการประเมินผลและรายงานผล ส่วนด้านการวางแผน การปฏิบัติการนิเทศ และการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ แม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในทุกมิติของกระบวนการนิเทศภายใน

## ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน

**แหล่งข้อมูล** ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย 3 คน ผู้บริหารการศึกษา 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน

**เครื่องมือที่ใช้** แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลสถานภาพทั่วไป และคำถามปลายเปิดตามขอบเขตเนื้อหา 5 ด้าน (การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา, การวางแผนการนิเทศ, การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ, การปฏิบัติการนิเทศ, การประเมินผลและรายงานผล)

**การสร้างและทดสอบเครื่องมือ** ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาสร้างแบบสัมภาษณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและปรับปรุง

**การเก็บรวบรวมข้อมูล** ติดต่อและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองหรือทางโทรศัพท์ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์

**การวิเคราะห์ข้อมูล** วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสรุปอุปนัย นำเสนอในรูปแบบความเรียง

การนำเสนอผลวิจัยเชิงคุณภาพในงานวิจัยนี้ มุ่งเน้นการถ่ายทอดข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปอุปนัย เพื่อสะท้อนมุมมองและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1) ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการระบุปัญหาและความต้องการ โดยใช้เวที PLC หรือประชุมกลุ่มย่อยเพื่อเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น

2) ด้านการวางแผนการนิเทศ เน้นการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานและข้อเสนอแนะจากการนิเทศที่ผ่านมา พร้อมจัดทำแผนที่มีรายละเอียดชัดเจนและระบบติดตามผล

3) ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ แนะนำให้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาเครื่องมือและสื่อเฉพาะกิจกรรม รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและคลังเครื่องมือออนไลน์

4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ เสนอให้เปลี่ยนรูปแบบนิเทศเป็นการเสริมแรงหรือโค้ช เช่น Peer Coaching และจัด Reflection Session หลังนิเทศ พร้อมสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู

5) ด้านการประเมินผลและรายงานผล ควรออกแบบเกณฑ์ประเมินที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ใช้ทั้งเครื่องมือเชิงปริมาณและคุณภาพ และรายงานผลอย่างกระชับ ครบถ้วน และเป็นระบบ

สรุปได้ว่า การวิจัยนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) และเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง) โดยมีกระบวนการสร้าง ทดสอบเครื่องมือ และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ถูกต้องและนำไปใช้พัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

## ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) หาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารและครูในกลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด จำนวน 133 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน รวม 142 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

### 1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ส่วนใหญ่เป็นหญิง (76.69%)

วุฒิการศึกษา ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี (88%)

ประสบการณ์ทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี (56.40%)

### 2. สภาพการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวดอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ดังนี้

- 1) ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ (สูงสุด)
- 2) ด้านการประเมินผลการนิเทศและการรายงานผล
- 3) ด้านการวางแผนการนิเทศ
- 4) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ
- 5) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ (ต่ำสุดแต่ยังอยู่ในระดับมาก)

### รายละเอียดรายด้าน

- 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์นักเรียนเป็นรายบุคคล ร่วมจัดทำเครื่องมือและสำรวจความต้องการครู
- 2) การวางแผนการนิเทศ มีการกำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ รวมถึงการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน
- 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ มีการประเมินและปรับปรุงสื่ออย่างต่อเนื่อง จัดสรรงบประมาณและสนับสนุนการใช้สื่อที่เหมาะสม
- 4) การปฏิบัติการนิเทศ มีการประชุมชี้แจงบทบาท สร้างขวัญกำลังใจ และกระตุ้นแรงจูงใจแก่ครู
- 5) การประเมินผลและรายงานผล มีการเก็บข้อมูลอย่างครอบคลุม ใช้ผลการนิเทศวางแผนต่อเนื่อง และรายงานผลอย่างเป็นระบบ

### 3. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายใน

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด แบ่งเป็น 5 ด้านหลัก ได้แก่

1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ จัดอบรม/พัฒนาผู้บริหารและครูด้านการวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำแบบสอบถามที่ครอบคลุม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูผ่านเวที PLC หรือประชุมกลุ่มย่อย

2) การวางแผนการนิเทศ พัฒนาศักยภาพผู้บริหารในการจัดทำแผนโดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผน และจัดทำแผนที่มีรายละเอียดครบถ้วน พร้อมระบบติดตามผล

3) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาเครื่องมือเฉพาะกิจกรรม ส่งเสริมการใช้สื่อดิจิทัลและสร้างคลังเครื่องมือออนไลน์

4) การปฏิบัติการนิเทศ เปลี่ยนรูปแบบนิเทศจากควบคุมเป็นการเสริมแรงหรือโค้ช จัดฝึกอบรมเทคนิค Constructive Feedback และสร้างระบบฐานข้อมูลติดตามผลรายบุคคล

5) การประเมินผลและรายงานผล ออกแบบเกณฑ์ประเมินที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ใช้ทั้งเครื่องมือเชิงปริมาณและคุณภาพ จัดทำแบบฟอร์มรายงานผลที่กระชับและครบถ้วน ติดตามผลและนำข้อมูลไปใช้วางแผนพัฒนาต่อเนื่อง

### 4. อภิปรายผล

การวิจัยพบว่าการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทฤษฎี PDCA ของ Deming ที่เน้นการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธารทิพย์ ด้ายศ (2561) และกัลยมน อินทสุต (2564) ที่ชี้ว่าการมีโครงสร้างนิเทศที่ชัดเจนและการมีส่วนร่วมของครูช่วยเสริมประสิทธิภาพการบริหาร นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนาเครื่องมือสนับสนุนการนิเทศ สอดคล้องกับแนวคิด Strategic Supervision Theory ที่เน้นกลยุทธ์และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้ขยายองค์ความรู้โดยเน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการประเมินผลต่อเนื่องในบริบทชายแดน

### 5. ข้อเสนอแนะ

ควรจัดประชุมเตรียมความพร้อมก่อนนิเทศและส่งเสริมนโยบายใช้เทคโนโลยีในการนิเทศ สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการวางแผน พัฒนาเครื่องมือดิจิทัลสำหรับนิเทศ ผู้บริหารเน้นสร้างขวัญกำลังใจและให้ข้อมูลย้อนกลับ ครูควรได้รับการอบรมใช้เทคโนโลยี ออกแบบเกณฑ์ประเมินผลที่ชัดเจน รายงานผลกระชับ ติดตามผลต่อเนื่อง และนำผลไปใช้พัฒนางาน PLC หรืออบรมที่ตรงกับปัญหา

## อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง "การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในและหาแนวทางการพัฒนา ผลการวิจัยพบประเด็นสำคัญที่สอดคล้องและขยายองค์ความรู้เดิม ดังนี้

### 1. สภาพการนิเทศภายในโดยรวม

การนิเทศภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนประสิทธิภาพของการบริหารงานในพื้นที่ชายแดนที่มีความท้าทายด้านวัฒนธรรมและภาษา ผลนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ชารทิพย์ คำยศ (2561) ที่ชี้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กในสุราษฎร์ธานีเขต 3 อยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ กัลยมน อินทสุต (2564) ในกรุงเทพมหานครเขต 2 ที่พบว่าโครงสร้างการนิเทศที่มีการวางแผนชัดเจนและการมีส่วนร่วมของครูเป็นปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การวิจัยนี้ยังระบุว่า ด้านการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ มีคะแนนต่ำสุด ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกและการสำรวจความต้องการอย่างไม่ครอบคลุม

### 2. รายด้านการนิเทศภายใน

#### 2.1 การสร้างสื่อและเครื่องมือ

ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาสื่อดิจิทัล เช่น คลังเครื่องมืออินเทอร์เน็ต และการใช้แอปพลิเคชันประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีการนิเทศแบบกลยุทธ์ (Strategic Supervision Theory) ของอุทัย พินิจทะ และคณะ (2567) ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การขาดการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับเครื่องมือเฉพาะทาง เช่น แบบประเมินทักษะการคิด ส่งผลให้นำไปใช้ไม่เต็มศักยภาพ

#### 2.2 การประเมินผลและรายงานผล

แม้มีการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ แต่ยังพบข้อจำกัดในการติดตามผลระยะยาว ซึ่งตรงกับการศึกษาของ วงศกร ดำแก้ว (2562) ที่ชี้ว่าการประเมินผลในโรงเรียนมัธยมท่าทองขาดระบบฐานข้อมูลรายบุคคล ขณะเดียวกัน การวิจัยนี้เสนอให้ออกแบบเกณฑ์ประเมินที่สอดคล้องกับเป้าหมายและใช้แบบฟอร์มรายงานที่กระชับ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎี PDCA (Deming, 1986) ในขั้น "การตรวจสอบ (Check)"

#### 2.3 การวางแผนการนิเทศ

การมีส่วนร่วมของครูผ่านเวที PLC ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผน ตรงกับงานวิจัยของ อรรถพร เกตุแก้ว (2562) ที่พบว่า การวางแผนร่วมกันในวิทยาลัยเทคโนโลยีส่งผลให้การนิเทศมีทิศทางชัดเจน อย่างไรก็ตาม การขาดการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบ (เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน) เป็นจุดอ่อนที่สอดคล้องกับการวิจัย เอกนรินทร์ บุญยะโพธิ์ (2562) ในสุราษฎร์ธานีเขต 2

## 2.4 การปฏิบัติการนิเทศ

การเปลี่ยนรูปแบบนิเทศจาก "การควบคุม" เป็น "การโค้ช" เช่น การใช้เทคนิค Peer Coaching สะท้อนแนวคิด ทฤษฎีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร ของพิชิต ฤทธิจรูญ (2561) ที่เน้นการสื่อสารเชิงบวก อย่างไรก็ตาม การนิเทศแบบตรง (เช่น การสังเกตการสอน) มีคะแนนต่ำสุด ( $\mu = 3.54$ ) เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาและภาระงานครู ซึ่งเป็นปัญหาที่พบในงานวิจัย ชวันธร รุ่งรัตน์ (2562) เช่นกัน

## 2.5 การศึกษาสภาพปัญหา

การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์นักเรียนเป็นรายบุคคลได้คะแนนสูง แต่การสำรวจความต้องการครูยังไม่ครอบคลุม สอดคล้องกับ อริสา ชนะศักดิ์ (2565) ที่ชี้ว่าการนิเทศในเครือข่ายปทุมธานี เขต 1 ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลกับความต้องการจริง

## 3. บริบทพื้นที่ชายแดน

การจัดการนิเทศในพื้นที่หลากหลายวัฒนธรรมและภาษาเช่นแม่สอด-ท่าสายลวด จำเป็นต้องปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับวิถีชุมชน ซึ่งสนับสนุนโดย วรพจน์ วิเศษฐศิริ (2567) ที่ชี้ว่าการนิเทศภายในเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาการเรียนการสอนในพื้นที่พิเศษ ข้อค้นพบนี้ขยายแนวคิด ทฤษฎีการนิเทศแบบองค์รวม (Holistic Supervision Theory) โดยเน้นการบูรณาการบริบทท้องถิ่น

## 4. แนวทางการพัฒนา

แนวทาง 5 ด้านจากการวิจัยนี้มีจุดเด่นคือ การบูรณาการเทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมแบบ PLC ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ รัตนารักษ์ ชันทองคำ (2562) ในการสร้างคลังเครื่องมือออนไลน์ อย่างไรก็ตาม การวิจัยยังชี้ว่าต้องเสริมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขจุดอ่อนด้านทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล

## 5. ข้อจำกัดและการขยายองค์ความรู้

การวิจัยนี้ยืนยันสมมติฐานว่าการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัย สามปัจจัยหลัก ดังนี้

1) การใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-Driven)

2) การสื่อสารแบบสองทาง

3) การประเมินผลต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Leithwood & Sun (2022) ที่เน้นการโค้ชแบบกัลยาณมิตร อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ขยายกรอบทฤษฎีเดิมโดยชี้ให้เห็นว่า บริบทชายแดนเป็นปัจจัยจำเพาะที่ต้องพิจารณาในการออกแบบระบบนิเทศ

สรุปได้ว่า ผลการวิจัยชี้ว่าการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวดมีประสิทธิภาพในภาพรวม แต่ยังมีช่องว่างในการวิเคราะห์ปัญหาและออกแบบเครื่องมือเฉพาะทาง การบูรณาการแนวคิด PLC การใช้เทคโนโลยี และการปรับรูปแบบนิเทศสู่การโค้ชจะเป็นแนวทางพัฒนาที่ยั่งยืน โดยต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและทรัพยากรจำกัดในพื้นที่ชายแดนอย่างเร่งด่วน

## ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากการศึกษาการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนแม่สอด-ท่าสายลวด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการนิเทศภายใน
  - 1) ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนในพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะปัจจัยทางวัฒนธรรมและภาษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการนิเทศ
  - 2) เน้นการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างบริบทเฉพาะพื้นที่ (เช่น ความหลากหลายทางชาติพันธุ์) กับรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสม
2. การวางแผนการนิเทศ
  - 1) วิจัยการออกแบบโมเดลการวางแผนนิเทศเชิงกลยุทธ์ที่บูรณาการข้อมูลพื้นฐาน (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความต้องการครู) และการมีส่วนร่วมของครูผ่านกลไก PLC
  - 2) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนนิเทศแบบ Real-time
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ
  - 1) พัฒนาการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อออกแบบและทดสอบสื่อดิจิทัลสำหรับการนิเทศ เช่น
    - แพลตฟอร์มคลังเครื่องมือนิเทศออนไลน์
    - แอปพลิเคชันประเมินผลอัตโนมัติ
  - 2) ศึกษาความคุ้มค่าการลงทุนในการสร้างสื่อต่อประสิทธิผลการนิเทศ
4. การปฏิบัติการนิเทศ
  - 1) วิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศแบบต่างๆ เช่น
    - การโค้ช (Coaching)
    - การนิเทศแบบกัลยาณมิตร
    - การนิเทศผ่านระบบออนไลน์
  - 2) ศึกษาการบูรณาการวงสะท้อนผล (Reflection Session) กับกิจกรรม PLC ในสถานศึกษา
5. การประเมินผลและรายงานผล
  - 1) พัฒนาเกณฑ์ประเมินผลการนิเทศที่สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงคุณภาพและปริมาณ
  - 2) วิจัยระบบฐานข้อมูลติดตามผลระยะยาว (Longitudinal Tracking System) สำหรับประเมินความก้าวหน้าของครูหลังการนิเทศ
6. การขยายขอบเขตการศึกษา
  - 1) ศึกษาการนำแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในไปใช้ในกลุ่มโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (เช่น พื้นที่สูง ชายแดน)
  - 2) วิจัยเชิงนโยบายเพื่อเสนอรูปแบบการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21

## 7. การบูรณาการนวัตกรรม

1) ศึกษาการใช้ AI และ Big Data ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการนิเทศ

2) วิจัยการออกแบบระบบนวัตกรรมการนิเทศภายใน (Supervision Innovation System)

ที่ตอบโจทย์บริบทพื้นที่เฉพาะ

สรุปได้ว่า ข้อเสนอแนะข้างต้นมุ่งเน้นการแก้ไขจุดอ่อนที่พบในการวิจัยนี้ ได้แก่ การขาดการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การใช้เทคโนโลยีที่จำกัด และการติดตามผลระยะยาว โดยควรดำเนินการวิจัยต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการนิเทศภายในอย่างยั่งยืน

## องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ คือ “การนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนพื้นที่พิเศษชายแดน ต้องเน้นการบูรณาการเทคโนโลยี การมีส่วนร่วมของครู และการปรับกระบวนการนิเทศให้เหมาะสมกับบริบทความหลากหลายทางวัฒนธรรมและภาษา” โดยพบว่าการสร้างสื่อและเครื่องมือดิจิทัล การใช้ข้อมูลจริงในการวางแผน การนิเทศแบบโค้ชและการสะท้อนผล (Reflection Session) รวมถึงการประเมินผลที่ต่อเนื่องและใช้ข้อมูลหลากหลายมิติ ช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาอย่างยั่งยืน องค์ความรู้นี้สามารถนำไปเป็นต้นแบบการพัฒนาระบบนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนในพื้นที่ลักษณะเฉพาะทั่วประเทศ

## เอกสารอ้างอิง

- กัลยมน อินทสุต. (2564). การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสารบริหารการศึกษา*, 17(2), 112-126.
- ชวนธร รุ่งรัตน์. (2562). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาอำเภอไพศาลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 18(2), 102-125.
- ธารทิพย์ ด้ายศ. (2561). การนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 14(1), 45-59.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยในงานวิจัยทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2561). ทฤษฎีการนิเทศแบบกัลยาณมิตร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 12(2), 112-125.
- รัตนารณ ชันทองคำ. (2562). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านบึง “อุตสาหกรรมนุเคราะห์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 19(1), 124-139.

- วงศ์กร ดำแก้ว. (2562). การดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนกลุ่มมัธยมท่าทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 20(2), 58-79.
- สุกัญญา ผดุงเทศ. (2565). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในกลุ่มโรงเรียนแม่กุ-มหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. (2567). ข้อมูลทั่วไปโรงเรียน ปีการศึกษา 2567. <https://www.tak2.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อรรถพร เกตุแก้ว. (2562). การปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของวิทยาลัยเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 13(4), 125-142.
- อริสา ชนะศักดิ์. (2565). การนิเทศภายในเครือข่ายโรงเรียนปทุมธานี เขต 1. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 21(2), 77-90.
- อุทัย พินิจทะ, & คณะ. (2567). ทฤษฎีการนิเทศแบบกลยุทธ์ (Strategic Supervision Theory). *วารสารบริหารการศึกษา*, 24(1), 56-70.
- เอกรินทร์ บุญยะโพธิ์. (2562). การศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 21(1), 112-136.
- Leithwood, K., & Sun, J. (2020). How school leadership influences student learning: A test of "The four paths model". *Educational Administration Quarterly*, 56(4), 570–599. <https://doi.org/10.1177/0013161X19878772>